

Horatius quoque Deos animum, non sacrificium attendere, sequentibus verbis ostendit.

... Te nihil attinet.
Tentare nulla cæde bidentium,
Parvos coronantem marino
Rore deos, fragilique myrto :
Immunis aram si tetigit manus,
Non sumptuos blandior hostia
Mollibus everso Penates
Farre pio, et saliente mica.

L. I. EROD. XIII.

Socrates sacrificia volebat quam minimis impendiis constare, quod Dii, ut non egent rebus hominum, ita magis affectus immolantium spectent, quam divitias; alioqui cum improbissimi quique abundant divitiis, male prospertum esset bonis, ut qui non perinde ac illi, deos colere possent. ERAS. l. III, *Apaphit.*

Ovicula S. Francisci et S. Coletæ ingressa Ecclesiam Missæ assistebat magna cum modestia, et elevationis tempore in genua nixa, non ante finem surgebat. *Temp. in Sp. mag.* p. 2, fig. 13.

S. Eleutherius ab indomitis equis in asperum montem tractus, cum ibidem Sacri celebrandi occasionem nactus esset, leones, ursi aliaque bestiae e silvis gregatim accurrentes, sanctum virum circumsteterunt Sacris operantem, et tanta modestia gestuum, membrorumque compositione ac attentione interfuerunt, velut rem divinam exploratum venissent. SUAVIS, 28 April.

Ephebus Alexandri Magni, cum Sacrificio adstaret, et excussa e foco flamma manum graviter adureret, dissimulato dolore, ne quidem movit se ut, ne sacrificantem motu suo turbaret. S. AMBR. lib. III, *de Virgini.*

In India Porcæ Rex, etsi primis adhuc juvenilibus licentiae annis, tam erat tamen in colendis idolis suis, quæ non pauciora quintæ gentis in lazario asservabat, superstitione religiosus, ut quotidie totum antemeridianum tempus, sex solidas horas, offerendis suis cuique donis impenderet, nec ad alia ulla negotia daret aditum. PETRUS JARTICUS, l. VI, *hist. In Or. c. x.*

NECESSITAS. — Ovidius necessitatem sacrificiorum, donorum diis offerendorum, sic ostendit :

Nos quoque tangit honos, festis gaudemus, et aris
Turbaque coelestes ambliosa sumus.
Sepe deos aliquis peccando facit iniquos,
Et pro delictis hostia blanda fuit.

Sepe Jovem vidi, cum jam sua mittere vellet
Fulmina, thure dato sustinuisse manum.
At si negligitur, magnis injuria penis
Solvitur, et justam preterit ira modum.

L. V. FASR.

UTILITAS. — S. Porphyrius Gazæ Episcopus Constantinopoli difficilem rem ab Arcadio Imperatore per libellum supplicem impetraturus, Theodosium Archadii filium suum recens natum a baptismali fonte referri vidit, et ingenioso commento libellum purpure, qua parvulus tegebatur, imposuit, quasi ipse Infans eum offerret, cessitque feliciter consilium; nam Arcadius petitionem implevit, et idola demolitus est. STRIUS, XXVI, *Febr.*

Emanuel Sosa in tempestate constitutus, filiolum suum innocentem manibus in coelum sustulit, et propter illum, ut parceret, rogavit; quanto magis Deus propter suum Filium in Sacrificio Missæ oblatum parceret?

DIGNITAS. — Joannes de Angelis; Cogitanti mihi, inquit, de Missæ altissimis mysteriis semper ea gloria, et delectatio, sub Pater æternus in Filii sui oblatione sub velamine Sacramenti percipit, tam grandis, et eximia videri solet, ut Angelorum chori, Beatorumque turmæ, nullam fere præ hæc conferant voluptatem; cum cuim Sacerdos Deum Deo, illi vero creaturam tantum offerant necessario sequitur, ut horum oblatio præ illa quasi nihilum reputetur. *Ap. Nol. tr. IV, de Sacr. Mis. c. IX, § 2.*

AUCTORES.

Nicolaus Lancizius opus. XIII.

Lucas Pinellus de Missa.

Philippus D'Outreman in Paedagogo Christiano part. II, c. IX.

Alphonsus Rodrig, p. II, tr. VIII, c. XIV, XV et XVI.

Joannes Nadasi in Anno Eucharistico hebdom. XXXVI et XXXVIII.

Jacobus Marchantius in Hort. Pastor. tr. IV, a lect. 13.

Item in Virga Aaronis tr. III, lect. 40 et seq. Julius Nigronus in reg. II, communium.

Antonius Gaudier de Natura, et statibus perfectionis, part. I, sect. II.

Franciscus Arrias in Thesaur. inexhausto tom. I, tr. IV, a c. I, usque ad x.

Petrus Sanchez in regno Dei part. VII, c. IV.

Josephus Mansi in Biblioth. morali.

SANCTORUM CULTUS ET FESTA.

QUOAD ESSENTIAM, SEU INSTITUTIONEM.

DEFINITIO. — Est actus Religionis, quo debitum Sanctis cœlitibus cultum exhibemus. Intelliguntur autem hic per sanctos, homines, et Angeli, ad fruendam beatitudinem, quæ in visione Dei consistit, admissi. BERALINCHI. in *theatro vit. hom. V. Sanct.*

DIVISIO. — Dividitur in cultum *Interiorem*, et *Exteriorem*. Ille est, qui sola mente, absque ullo signo externo, peragitur; Iste, qui signis etiam, sive verbo, sive opere exhibitis, demonstratur.

ACTUS. — *Eos magnificare*, tum ob sanctitatem, propter quam inter amicos Dei numerari meruerunt, tum propter dignitatem, ad quam a Deo ob merita sua præclara sunt evecti. CANISIUS, c. X, q. 8.

Predicare, et laudare, ut, dum ore, et lingua eorum laudes celebramus, cor nostrum concepta de illorum excellentia, et admiratione abundare demonstramus.

Amare: id est, de eorum felicitate perire ac si nostra foret, gaudere ac gratulari, cum amicorum omnia sint communia.

Eos honorare, tum eorum reliquias et imagines venerando; tum varia obsequia in honorem illorum prestando.

Illos in necessitatibus invocare, sibi que de omnibus Sanctis dictum credere, quod S. Bernardus de Angelis dixit: Quoties gravissima cernitur urgere tentatio, et tribulatio vehemens imminere, invoca Custodem, Patronum tuum, Doctorem tuum in opportunitatibus, in tribulatione. Fideles sunt, prudentes sunt, potentes sunt; quid trepidamus. Tantum sequamur eos, adhæreamus eis, et in protectione Dei cœli commoremur. S. BERN. in *Ps. quæ habet.*

Imitari illos pro viribus, juxta monitum S. Ildephonsi dicentis: Imitamini Matrem Virginem, et Sanctos omnes, quos laudatis: quoniam non tantum illis prodest nostra laudatio, quam nobis eorum imitatio. Unde sponso magis placet imitator devotus, quam laudator otiosus, tamen vera laudatio cordis imitatio est operis. S. ILDEPH. S. lib. de *Assumpt.*

Alios quoque ad eorum amorem et venera-

tionem excitare: sic enim, et affectus erga illos noster amplius demonstratur, et eorum erga nos amor, favoreque firmitus confirmatur.

ORIGO FESTORUM. — Dierum festorum sanctificatio immediate, et sine dilatione post conditum mundum a Deo præcepta fuit, quando scilicet die septimo a creaturarum productione ulterius prosequenda cessavit, prout ex verbis (*benedixit diei septimo etc.*) clare deducitur: quid enim est (*et sanctificavit illum*) interrogat D. Chrysostomus? nihil profecto aliud, quam ab aliis illum segregavit, docente nos divina Scriptura, propter quod, postquam dixit: *Et sanctificavit illum*, adjicit: *eo quod in illo requieverat ab omnibus operibus suis, quæ ceperat Deus facere*. Jam hinc ab initio doctrinam hanc nobis insinuat Deus erudiens in circulo hebdomadis diem unum integrum segregandum, et reponendum in spirituale operationem. S. CHRYS. *ho. X, in Gen.*

Lippomanus quoque censet, Moysen per hoc verbum, *benedixit*, modum exprimeri voluisse, qui in obsequio et cultu Deo exhibendo servandus est. Unde *benedixit* ita exponit: id est, in eo sibi benedictiones ad laudes fieri voluit, sibi que consecravit; ceteros quidem operum exercitio deputans, illum vero suo cultui mancipans: sanctificatio enim idem est, quod ad divina obsequia applicatio. LIPPON. in c. I, *Gen.*

Cur autem Deus diem septimum potius suo cultui destinavit, hujus sacer textus sequentem assignat rationem: *Quia requievit ab universo opere, quod patrarat*; quibus verbis modus festa sanctificandi innuitur, qui in eo consistit, ut in illis ab omni opere servili absteineatur. Doctor Angelicus inter multas rationes institutionis et sanctificationis hujus diei talem quoque adducit: Primo datum fuit ad destructionem erroris: prævidit enim Spiritus S. quod futuri erant aliqui, dieturi mundum semper fuisse, de quibus S. Petrus loquitur: voluit ergo Deus, ut custodiretur unus dies in memoriam, quo Deus omnia creaverat in sex diebus, et in septimo quievit a novis creaturis condendis. Porro hujus præcepti revocationem ex universa Sacra Scripturæ serie nullibi factam fuisse colligitur, nisi postquam populus Israeliticus in deserto substitit: antea enim præceptum hoc eidem populo implicite quidem traditum fuit, quando nimirum Deus illis Manna suum liberaliter impertiens, dis-

posuit, ut hoc illis quotidie deplueret, quotidie pariter ab illis colligendum, præterquam in die Sabbati: *Sex diebus colligitis, in die autem septimo Sabbatum est Domini, idcirco non inveniatur.* At vero quia in servitute Aegyptiaca a Pharaone in luti laterisque operibus continuo occupati et oppressi, hanc Sabbati sanctificationem dudum neglexerant, non obstante, quod Deus illis eo die celestem hujus Manna annonam minime depluisse dixisset; ideo dixit Dominus ad Moysen: *Usquequo non vultis custodire mandata mea, et legem meam: videte, quod Dominus dederit vobis Sabbatum, et propter hoc die festo tribuit vobis cibos duplices; et sabbatizavit populus die septimo.* Tandem vero in monte Sinai præceptum hoc, quod inter alia Decalogi tertium est, una cum aliis expressim his verbis eidem imposuit populo: *Memento, ut diem Sabbati sanctifices: sex diebus operaberis, et facies omnia opera tua, septimo autem die Sabbatum Domini Dei tui est, non facies omne opus in eo, tu, et filius tuus, et filia tua, servus tuus, et ancilla tua, jumentum tuum, et advena, qui est intra portas tuas: sex enim diebus fecit Dominus caelum, et terram, et mare, et omnia, quæ in eis sunt, et requievit in die septimo, idcirco benedixit Dominus diei Sabbati, et sanctificavit eum.* MANSI pr. I, d. I, 3.

Præter Sabbati sanctificationem, Deus eidem populo alios per annum dies festos præscripsit: quales erant dies Paschæ, et Pentecostes, festum item, quod Tubarum dicebatur, festum propitiationis vel expiationis, festum Tabernaculorum, et Collectarum: præter que ipsimet Judæi alia quatuor festa instituerunt; nimirum liberationis, quæ Judæis per Esther Reginam obtigit: festum dedicationis templi, Encenia dictum: festum ignis Sacri, de quo II. MACCHAB. I, 4, legitur; ac denique festum ob Nicæni mortem institutum, de quo primo ejusdem historici lib. c. VII, scribitur. *Ibid.*

Tandem vero Sabbatum olim a populo Judaico sanctificatum, ab Ecclesia in Dominicum translatum fuit, ne populus christianus judaizare videretur; maxime vero quia hoc eodem die Salvator noster, et sepulcro redivivus surrexerat, id quod ex præhabito inter Apostolos concilio statim post Resurrectionem factum fuisse dicere oportet; clarum enim in Apocalypsi hujus argumentum habemus; nam cap. I, S. Joannes dicit: *Fui in spiritu in Dominica die:* præterquam quod

S. Ign. Martyr, Apostolorum coætaneus, Dominicæ mentionem faciat, eamque speciosè hoc titulo Reginam, et Principem omnium dierum condicoet. In antiquo etiam concilio sequentia verba expressa leguntur: Christianorum religiosæ devotionis (quæ, ut creditur, ex Apostolorum traditione, imo Ecclesiæ auctoritate descendit) mos inolevit, ut in memoriam Dominicæ Resurrectionis, diem Dominicum venerabiliter, atque honorabiliter colat, quoniam eo die Deus lucem condidit mundi; eo die Christus a mortuis resurrexit; eo die Spiritum S. Paraclitum Apostolis misit de cælo; eo die Manna pluuit. Sed et in concilio quodam anno 1203, sub Innocentio III, in Scotia celebrato, dum in Dominicæ originem diligens institueretur indagatio, prout in annotationibus dicitur, celebris quidam prædicator sequentia asseruisse legitur. Hoc mandatam subscriptum de observatione diei Dominicæ venit de cælo, mandatam sanctum diei Dominicæ, quod de cælo venit in Jerusalem, et inventum est super altare S. Simeonis, quod est in Golphtha, ubi Christus crucifixus est pro peccatis mundi. Et mandavit Dominus hanc Epistolam, quæ apprehensa est super altare S. Simeonis, quam per tres dies, et tres noctes, homines aspicientes corruerunt in terram, orantes Dei misericordiam, et post horam tertiam crexit se Patriarcha, et Azarias Archiepiscopus, et expenderunt infulam, et sanctam acceperunt Epistolam Dei, quam cum accepissent, invenerunt superscriptum istud: *Ego Dominus, qui præcepi vobis, ut observaretis diem sanctum Dominicum, et non custodistis eum, et de peccatis vestris non penitistis, etc.* Ex qua historia quanto cum zelo Deus exactam Dominicæ observantiam urgeat, clare deducitur: cujus diei ab antiquis Patribus multa eximia conscripta encomia legimus. Eo die, inquit D. Chrysostomus, destructus est infernus, extinctum maledictum, disparuit peccatum, confracta inferno portæ, captivus factus est diabolus, dirutum bellum diremptum, conciliati Deo homines, nostrumque genus ad pristinam, imo ad majorem rediit dignitatem, vultusque sol inopinatum et admirabile illud spectaculum, quod homo factus est immortalis. *Ibid.*

Sanctus Bernardinus duodecim enumerat Dominicæ prerogativas: 1. Quia omnium dierum prima existit. 2. Quia omnium dierum ultimus erit. 3. Quia noctem præce-

dentem non habuit. 4. Quia noctem subsequenter non habebit. 5. In Dominica Deus coelum, et terram creavit. 6. Quia in ea omnes Angeli fuere creati, ex quibus boni glorificari, mali vero puniri meruerunt. 7. Quia in hoc die lex data fuit populo Israelitico. 8. Quia in ea natus Christus, et Manna primitus et cælo dilapsus, fuit. 9. Quia in ea Christus inferno devicto electisque animabus et sinu Abrahe ductis, ad vitam resurrexit immortalis. 10. Quia in Dominica omnium mortuorum continget resurrectio, justaque singulis pro meritis præmia assignabuntur. 11. Quia hoc die super Apostolos Spiritus Sanctus descendit. 12. Quia eodem die in Paradiso initium erit æternitatis illius, quam omnes animæ electæ, perennes Deo laudes et gratias persolvendo, sine fine continuabunt. S. BERN. I. II, s. x, c. I et II.

S. Antoninus inter alias causas, ob quas sanctificandus est dies Dominicus, hanc quoque adducit; cum enim corpus nostrum de terra sumptum sit, natura sua bona hæc terrena appetit, iisdemque per affectus suos immersum vivit, quibus ne nimium insordescat, opus habet, ut ad bona cælestia mentem suam nonnumquam elevet, eoque sine opportuno sibi tempus destinatum habeat; ideoque inquit, oportet habere certum tempus, in quo cum non liceat ei vacare operibus, detur ei materia vacandi spiritualibus. Sicut enim corpus indiget aliquo tempore ad refectorem sui, quæ fit per somnum, comestionem, et hujusmodi, alias deficeret in operando, et vivendo; ita et anima indiget refectore spirituali, ne deficiat, quæ fit per orationes et alia spiritualia. S. ANTON. in summ. tit. XIV, c. IV.

Quemadmodum vero præter hanc Sabbati sanctificationem, ut paulo ante diximus, alia quoque Hebræorum populo præscriptæ fuerunt solemnitates, ita etiam Ecclesia nobis christianis, præter diem Dominicam, multa alia festa in honorem Dei, et Filii ejus, ipsiusque Sanctissimæ Matris, et aliorum Sanctorum præscripsit. S. Bernardinus quaerit, quare alia festa ultra diem Dominicam addita? respondetque id principaliter factum esse propter rememorationem beneficiorum, quæ nobis a Deo in talibus diebus collata sunt. Sic enim festum natalis celebratur in honorem nativitatis nostri Salvatoris, Pascha in memoriam resurrectionis ejus, Epiphania, ad recolenda tria illa tam insignia mysteria, etc. Sic pariter varias

celebramus sanctissimæ Virginis solemnitates, ob multas perfectiones, quas in se habuit, inquit S. Bernardinus, et nobis divino Numine inspirante participat, et confert. Præterquam quod SS. Virginis festa ob aliud quoddam emolumentum nostrum celebretur, quia nimirum est divinarum opum thesauraria, quarum participatione tantopere indigemus. Quod vero ad alios Sanctos attinet, hi quidem, ut S. Bernardus ait, honorum nostrorum non egent, nec quidquam eis per nostras devotiones præstatur, seu plane quod eorum memoriam veneramus; nostra interest, non ipsorum; dum enim eorum solemnitates celebrando, nos pro beneficiis, quæ eorum suffragiis intervenitibus continuo recipimus, gratos exhibemus, eosdem ad patrocinii continuationem obligamus, simulque Dei nobis amicitiam comparamus, cui honor, servit et amicitia ejus exhibitus mire placet: Unde David non dubitat spondere: *Voluntatem timentium se faciet, et deprecationem eorum exaudiet.* Quis, inquit S. Augustinus, magnitudinem timentium Deum, æqualem se audebit dicere, qui paratum habet Deum voluntati eorum? Et S. Bernardinus in eodem sermone, eadem hæc utilissima motiva considerans, ait: Nec sanè parum fructuosa invenitur memoria festiva sanctorum, languorem, teporem, erroremque depellens, eum eorum intercessione juvetur infirmitas nostra, consideratione beatitudinis excitetur negligentia nostra, ignorantia quoque nostra ipsorum erudiat exemplis. S. Augustinus de profectu, quem christianus ex festis Martyrum colligere debet, disserens, quis finis in eorum celebratione iis præfigendus sit, his verbis docet: Ut ea celebritate, inquit, et Deo vero de illorum victoriis gratias agamus, et nos ad imitationem talium coronarum, atque palmarum, eodem invocato in auxilium, ex eorum memorie renovatione adhortemur. MANSI, I. V, n. 9.

EX S. SCRIPTURA DE SANCTIS.

QUALITAS. — Hic est fratrum amator, et populi Israel, hic est qui multum orat pro populo, et universa sancta civitatem, Jeremias Propheta Dei. MACCHAB. II, XV, 14.

Et cum aperuisset librum, quatuor animalia, et viginti quatuor seniores ceciderunt coram Agno, habentes singuli citharas, et

phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes Sanctorum. *Apoc.* v, 5.

Vos autem dixi amicos : quia omnia, quæcumque audivi a Patre meo, nota feci vobis. *Jo.* xv, 16.

Voca ergo, si est, qui tibi respondeat et ad aliquem Sanctorum convertere. *Job.* vi, 1.

Dominus Deus vester dedit vobis requiem, et omnem terram. *Jos.* i, 15.

Post hæc vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, et tribubus, et populis, et linguis, stantes ante thronum in conspectu Agni, amici stolis albis, et palmæ in manibus eorum, et clamabant voce magna dicentes : Salus Deo nostro, qui sedet supra thronum, et Agno. *Apoc.* vii, 5.

Audivi vocem magna de throno dicentem : Ecce labernaculum Dei cum hominibus, et habitabit cum eis. Et ipse populus ejus erunt, et ipse erit eorum Deus, et absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum, et mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra, quia prima abierant, et dixit, qui sedebat in throno : Ecce nova facio omnia. *Apoc.* xxi, 3.

Et omne maledictum non erit amplius : et sedes Dei et Agni in illa erunt, et servi ejus servient illi, et videbunt faciem ejus, et nomen ejus in frontibus eorum. *Apoc.* xxi, 3.

Si quis mihi ministrat, me sequatur et ubi ego sum, illic et minister meus erit. *Jo.* xii, 26.

UTILITAS. — Amen dico vobis, quamdiu uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. *Matth.* xxv, 40.

Qui recipit (saltem in corde) vos, me recipit : et qui me recipit, recipit eum, qui me misit. *Matth.* x, 40.

NECESSITAS. — Qui tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei : quia ecce levo manum meam super eos. *Zach.* ii, 9.

DIGNITAS. — Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui Deus, nimis confortatus est principatus eorum. *Ven.* lxxii, 18.

Hi sunt, qui pervenerunt de tribulatione magna, et laverunt stolas suas in sanguine Agni, ideo sunt ante thronum Dei, et serviunt ei die ac nocte in templo ejus ; et qui sedet in throno, habitabit super illos. *Apoc.* vii, 33.

DE FESTIS.

QUALITAS. — Benedixit Deus diei septimo, et sanctificavit illum. *Gen.* ii.

Memento, ut diem Sabbati sanctifices. *Exod.* xx.

Hæc dicit Dominus : Vade, et sta in porta filiorum populi, per quam ingrediuntur Reges Juda, et egrediuntur, et in cunctis portis Jerusalem, et dices ad eos : audite verbum Domini, Reges Juda, cunctique habitatores Jerusalem ; hæc dicit Dominus : Custodite animas vestras, et nolite portare pondera in die Sabbati, et nolite elicere onera de domibus vestris in die Sabbati, et omne opus non facietis. *Jerem.* xvii.

Locutus est Dominus ad Moysen, dicens : Loquere filiis Israel, et dices ad eos : hæc sunt ferie Domini, quas vocabitis sanctas, Sex diebus facietis opus ; dies septimus, quia Sabbati requies est, vocabitur sanctus, omne opus non facietis in eo ; quod paulo post magis declarat, dum ait : Nullum servile opus facietis. *Levit.* xxiii.

Dies septimus celeberrimus, et sanctus erit vobis : omne opus servile non facietis in eo. *N.* 28.

Audite verbum Domini, Principes Sodomorum, populus Gomorrhæ : quo mihi multitudinem victimarum, vestrarum dicit Dominus : (Is. i, 10.) Plenus sum. Ne offeratis ultra Sacrificium frustra : incensum abominatio est mihi ; Neomeniam, et Sabbatum, et festivitatis alias non feram ; iniqui sunt cæus vestri ; calendæ vestras, et solemnitates vestras odit anima mea : facta sunt mihi molesta, laboravi sustinens. Et cum extenderitis manus vestras, avertam oculos meos a vobis ; et cum multiplicaveritis orationem, non exaudiam. *Ibid.* lviii.

UTILITAS. — Si averteris a Sabbato pedem tuum, ut facias voluntatem tuam in die sancto meo, et vocaveris Sabbatum dedicatum, et sanctum Domini gloriosum, et glorificaveris eum, dum non facias vias tuas, et non invenitur voluntas tua, tunc delectaberis super Domino, et sustollam te super altitudine terræ, et cibabo te hæreditate Jacob patris tui, os enim Domini locutum est. *Ibid.* v, 8.

Si sanctificaveritis diem Sabbati, ne faciat in eo omne opus, ingrediuntur per portas civitatis hujus Reges, et Principes, sedentes super solium David, et ascendentes in curribus, et equis, ipsi, et Principes eorum, viri

Juda, et habitatores Jerusalem, et habitabit civitas hæc in sempiternum. *Jerem.* xv.

Custodite Sabbata mea, et dabo vobis pluvias temporibus suis, et terra gignet germen suum, et pomis arbores replebuntur, apprehendet messium tritura vindemiam, et vindemia occupabit sementem, et comedetis panem vestrum in saturitate, et absque pavore habitabit in terra vestra. Dabo pacem in finibus vestris, dormietis, et non erit qui exterreat : auferam malas bestias, et gladius non transibit terminos vestros : persequimini inimicos vestros, et corruent eorum vobis. Respiciam vos, et crescere faciam. Multiplicabimini, et firmabo pactum meum vobiscum. Ponam Tabernaculum meum in medio vestri. *Levit.* xxvi.

EX SS. PATRIBUS ET DOCTORIBUS.

QUALITAS. — Tria sunt, quæ in festivitibus Sanctorum vigilanter considerare debemus, auxilium Sancti, exemplum ejus, confusionem nostram. Auxilium ejus, quia qui potens est in terra, potentior est in caelis ante faciem Domini sui. Si enim dum hic adhuc viveret, misertus est peccatoribus, et oravit pro eis, quanto amplius, quanto verius agnoscit miseras nostras, et orat pro nobis Patrem ? quia beata illa patria non mutavit charitatem ejus, sed augmentavit ; imo potius movit sibi viscera misericordiae, cum ante fontem misericordiae assistit. Debemus etiam viam ejus attendere, quia quamdiu in terris visus, et cum hominibus conversatus est, non declinavit neque ad dexteram, neque ad sinistram, sed viam regiam tenuit, donec veniret ad illum, qui dixit : Ego sum via, veritas, et vita. Item diligentiori intuitu confusionem nostram aspiciamus, qua homo ille similis nobis fuit, passibilis, ex eodem luto formatus, ex quo et nos. Quid ergo est, quod non solum difficile, sed impossibile credimus, ut faciamus opera, quæ fecit, ut sequamur vestigia ejus ? *S. Bern.* in serm.

In Sanctorum festivitibus, et gaudere, et confundi debemus : gaudere, quia patronis præmissimus : confundi, quia eos sequi non possumus. *Ibid.*

Qui Sanctorum merita religiosa charitate miratur : quicumque eorum gloriam frequentur laude colloquitur, eorum mores sanctos, atque justitiam imitetur ; quoniam quem

delectat alicujus Sancti meritum, delectare debet cultum Dei obsequium. Quare aut imitari debet, si laudat, aut laudare non debet, si imitari detrectat, ut qui Sanctorum merita admiratur, mirabilis ipse vitæ sanctitate reddatur. *S. Chrys.* serm. de Confess.

Nihil sollicitus providendum est quam ut solemnem diem non tam ciborum abundantia, quam spiritus exultatione celebremus ; quia valde absurdum est, nimia saturitate velle honorare Martyrem, quem secimus Deo placuisse jejuniis. *S. Hiero.* ad Eust.

Quæ est ista justitia, Sanctos colere, et sanctitatem contemnere ? Primus gradus pietatis est, sanctitatem diligere, postea Sanctos ; quia non Sancti ante sanctitatem fuerunt, sed sanctitas ante eos. Sine causa ergo justos honorat, qui justitiam spernit. *S. Euseb.* Emys. in hom.

Non maremus, quod talem amissimus, sed gratias agimus, quod habuimus, imo habemus ; Deo enim vivunt omnia, et quidquid revertitur ad Dominum, in familie numero computatur. *S. Hier.* in Epitaph. Paulæ ep. xxi.

Festivitates Apostolorum, sèu in honore Martyrum solemnitates, antiqui Patres sanxerunt in venerationis mysterio celebrari, vel ad exultandam imitationem, vel ut meritis eorum consociemur, atque orationibus adjuvemur, ita tamen, ut nulli Martyrum, sed ipsi Deo Martyrum offeramus, quamvis in memoriis Martyrum constituamus altaria. Quis enim Antisistum in locis sanctorum corporum assistens altari aliquando dixit : Offerimus tibi Petre, aut Paule, aut Cypriane ? Sed quod offertur, offertur Deo, qui Martyres coronavit, apud memorias eorum, quos coronavit, quo expisorum locorum amore major affectus exurgat ad augendam charitatem, et in illis, quos imitari possumus, et in illo, quo adjuvante possumus. *Isid.* l. i, de Eccl. or. c. xxiv.

Injuria est orare pro Martyre, ejus nos debemus orationibus commendari. Nam sanctorum Martyrum orationibus propitiatur Deus peccatis populi sui. Omnes Martyres, qui cum Deo sunt, interpellant pro nobis ; nec transeunt eorum interpellationes, nisi cum transit gemitus noster. Gaudeant de nobis, qui orant pro nobis. *S. Aug.* s. 1, de S. Steph.

Athanasium laudans virtutem laudabo, quoniam omnes virtutes complexu suo tenet. Virtutem autem laudans, Deum lauda-

bo, a quo virtus ad homines promanat, e jusque beneficio nobis contingit, ut ad eum per cognatam illuminationem evehamur, vel potius revehamur. S. GREG. *de lamb.*

Fidelis sermo, et omni acceptione dignus, ut quos solenni veneratione prosequimur, etiam simili conversatione sequamur: quos beatissimos prædicamus, ad eorum beatitudinem tota aviditate curramus: quorum delectamur præconiis, eorum sublevemur patrociniiis. S. ATHAN.

Si Sanctorum consortio gaudere velimus, imitemur eos: nam ut pro nobis absque ulla dubitatione intercedant, necesse est, ut aliquid in nobis de suis virtutibus agnoscant. S. BERN. s. II, *de festo Omniaum SS.*

Quotiescumque, fratres carissimi, sanctorum Martyrum solennia celebramus, ita ipsis intercedentibus expectemus a Domino consequi temporalia, ut ipsos Martyres imitando accipere mereamur æterna. Ab ipsis enim sanctorum Martyrum in veritate festivitatum gaudia celebrantur, qui ipsorum Martyrum exempla sequuntur. Solemnitates enim Martyrum exhortationes sunt martyriorum, ut imitari non pigeat quod celebrare delectat. S. AUG. s. XXX, *de Martyr.*

Obsecrandi sunt Angeli pro nobis, qui nobis ad præsidium dati sunt. Martyres obsecrandi, quorum videmur nobis quoddam pi-gnore corporis patrocinium vindicare. Possumus pro peccatis rogare nostris, qui proprio sanguine, etiam qua habuere peccata, laverunt. Isti enim sancti Dei Martyres, nostri Præsules, speculatores vite, actuumque nostrorum. Non erubescamus eos intercessores nostræ infirmitatis adhibere. *Idem*, s. XLVII, *de Sanct.*

Omnes festivitates pro varietate Religionum, diversaque in honorem Martyrum tempora ideo a viris prudentibus instituta sunt, non forte rara congregatio populi fidem minueret in Christo: propterea ergo dies aliqui constituti sunt, ut in unum omnes pariter convenirent, ut e conspectu mutuo, et fides cresceret, et lætitia major oriatur. S. ISID. *de Off. Ec.* XXXV.

Judei putant, sibi Sabbatum otii gratia fuisse datum; verum non ista est causa sed potius, ut abducti a curis rerum temporalium, otium omne consumerent in spiritualibus; quod enim Sabbatum non otii, sed spiritualis actionis materia sit, dilucidum est ex ipsis rebus. S. CHRYS. *con 1, de Laz.*

Ille Sabbatum Domini veraciter celebrat, qui sic ab his, quæ mundi sunt, operibus vacat, ut a spiritualibus tamen actibus non quiescat: unde Veritas ait: Non legis, quia Sacerdotes in templo Sabbatum violant, et sine crimine sunt? S. PETR. *Damian.* s. IV, *ep. XVI.*

Si ergo desinas, inquit Origenes, et ab omnibus sæcularibus operibus vaces, ad Ecclesiam convenias, lectionibus divinis aurem præbeas, et de cælestibus cogites, de futura spe sollicitudinem geras, venturum judicium præ oculis habeas, non respicias ad præsentia et visibilia, sed ad invisibilia et futura; hæc est observatio Sabbati christiani. ORIGENES. *ho. XIII, in Num.*

Conscientia, cum a vitiiis purgata Deo inhabitatore gaudet, Jerusalem recte potest vocari; quæ sunt hujus portæ Jerusalem, nisi sensus corporis nostri; videlicet visus, auditus, gustus, olfactus, et tactus: per quos illa, quæ foris aguntur, ad notitiam nostræ mentis, quasi intrando pertingunt, quos in die Sabbati claudere jubemus, ut cum Deo vacare, psalmis sive orationibus nos occupando, quæramus, et omne quod exterius agitur, ab animo procul ejiciatur. V. BERN. l. IV, *alleg.*

Debemus in iis cavere culpam; nam peccatum opus servile est; quia, ut dicitur Joan. VIII. *Qui facit peccatum, servus est peccati*; unde cum dicitur: *Omne opus servile non facietis in eo*, potest intelligi de peccato; et ideo contra præceptum hoc facit quis, quando in Sabbato peccat, quia operando, et peccando Deus offenditur. Et ideo Dens apud Isaiam protestatur, inquit *Sabbatum, et festivitates alias non feram*: et Quare? *Quia iniqui sunt cæcus vestri*. S. THOM. *ap. Mansi disc. III, n. 8.*

Quocirca festa celebramus, non, ut mos est in publicis festis et sollemnitatibus, per luxum, et lasciviam, atque hujusmodi oblectationem, sed spiritualiter, atque ut Deo gratum est, non mundi ritu, id est, voluptarie, et ut mundi princeps cupit, sed supra mundi ritum, id est angelice, non res nostras, id est, quæ ad cultum, et observantiam nostri, sed quæ ad cultum Christi spectent, curantes. *Nicetas orat. XXXVIII, Naz.*

Tanta est nequitia demonum, et nocendi cupiditas, quod, quidquid a Deo pro charitate generanda, et augmentanda, et conservanda institutum est, totum conentur averere in opprobrium divinæ dilectionis, et de

trimentum nostræ salutis. Statuerat Deus sacras sollemnitates et dies festos, ut cessarem a vitiiis, vacarem ab operibus mundanis, et insisteremus divinis, jamque corda nostra, prægustando suavitates et præludia æternorum, dedicata Sabbata celebrarent; sed insidiane humani generis inimico, quod statutum fuerat ad Dei gloriam, et nostram salvationem, jam utique conversum est ad Dei ignominiam, et nostram damnationem. S. BERN. t. II, s. x.

Christiano spirituale Sabbatum agere, est, a laboriosa rerum temporalium cupiditate quiescere, solis orationum ac lectionum studiis insudare, sæcularium negotiorum pondus de mentis cervice proicere, ad contemplanda cælestia tota cordis intentione vacare, carnis oblectamenta contemnere, de sola ispe cælestium spirituali jucunditate gaudere: de hoc enim dicit Apostolus; *relinquitur ergo sabbatismus populo Dei*. S. PETRUS, *Domini*. l. IV, *ep. XVI.*

Sanctorum sollemnitates celebrandas Patres censuerunt, ut vel eorum in animis nostris excitarent imitationem, vel ut eorumdem meritis sociati beatorum mentionem precibus juvaremur: nam, ut ait Augustinus: sollemnitates Martyrum exhortationes Martyriorum sunt, ut eos imitari non pigeat, quod celebrare delectat. *Concil. Narbon.* 1609, IX.

Martyrum festa non ex dierum circuitu solum, sed etiam ex eorum animo, qui ea celebrant, æstimantur. Exempli causa: imitatus es Martyrem? virtutem ejus emulatus es? etiam cum festum non esset Martyris, celebrasti festivitatem Martyris. Honor Martyris imitatio est Martyris. S. CHRYS. s. I, *fe. lxx.*

Festa non multitudo convenientium facere solet, sed virtus: non sumptuosus vestitus, sed pietatis ornatus; non mensæ dapsilitas, sed cura animæ, maximum enim festum est conscientia bona. *Idem ho. III, de S. ANNA.*

Quemadmodum divinus ait Psaltes: Tempus faciendi, Domine, sanctam, videlicet, purissimamque celebritatem; usitatum est plerumque festos dies agentibus, vestibus egregie nitidis cultos, atque ornatos conspici, omnique labe sordium purgata indumenta gestare; ea namque temporis convenire aliquis dixerit. Verumtamen haudquaquam, ut externis tantummodo effulgeamus ornamentis, dandam a nobis operam esse arbi-

tror, sed ut animæ sordes eluamus, omni a nobis studio laborandum puto. S. CYRILLUS *ALEX. ho. XXIX, de Pasch.*

Ecce Paschalia sollemnia agimus, sed ita vivendum est nobis, ut pervenire ad æterna festa mereamur. Transcunt cuncta, quæ temporaliter festiva celebrantur: curate, qui his sollemnitatibus interestis, ne ab æterna sollemnitate separemini. Quid prodest, interesse festis hominum, si deesse contingat festis Angelorum? umbra ventura sollemnitalis est sollemnitas præsens; ideoque hæc annue agimus, ut ad illam, quæ non est annua, sed continua, perducamur. Frequentatione gaudii temporalis ad æterna gaudia mens incalcescat et ferveat, ut ex veritate lætitiæ perfruat in patria, quod de umbra gaudet mediator in via. S. GREG. *ap. Mansi disc. XIII, n. 9.*

Quid prodest qualescumque festivitates celebrare deforis, nisi festivitas contemplationis in mente fuerit? proinde celebra, Juda, festivitates tuas et redde vota tua. Psalmistam interroga, et ipse tibi dicit, quomodo facere debeas. *Quoniam, inquit, cogitatio hominis confitebitur tibi, et reliquæ cogitationis diem festum agent tibi; vocete, et reddite Domino Deo vestro omnes, qui circum affertis munera*. Istæ sunt tuæ festivitates, ut cogitatio tua confiteatur, et si non omnis cogitatio festiva esse potest, et splendida, saltem reliquæ cogitationis diem festum agent, id est, saltem post infestationes malarum cogitationum, locum mentis obtineant cogitationes bonæ, juxta illud: Peccatis quiesce. *Rup. Abb. l. II, in Nabum II.*

An non absurdum, tantam habere curam rerum corporalium, ut appropinquante festo, multis ante diebus vestem et scrinio depromptam diligenter appares, emas calceamenta, mensa largior, splendidiorque pareat, denique variam undique rerum copiam excoigites, omnibusque modis temetipsam ornas, animæ vero neglecte, squalide, fame contabescens nullum habeas respectum? S. CHRYS. s. *de S. Phil.*

Habet Deus dies festos suos; est enim ei magna festivitas humana salus. Ego puto, quod per singulos quosque credentium, per singulos, qui convertuntur ad Deum, qui proficiunt in fide, festivitas Domini oritur. Quomodo putas, lætificat eum, cum is, qui fuerat impudicus, fit castus; qui fuerat injustus, justitiam colit, et qui fuerat impius, efficitur pius? Istæ omnes singulorum quo-

ham, deprecare pro me. O beate Job vivens in perpetuum apud Deum, et victor permanens in conspectu Regis Domini, ora pro nobis. ORIG. I. II, in *Job*.

Quidam sodalis mortui vicinus postulatit omnium Sanctorum menstruorum schedas e collo sibi instar monilis suspendi, ut fidentiori animo posset mortem excipere. *Annal. jod.* 4392.

Episcopus quidam religiosam vitam agens, beatum Andream inter ceteros, et supra Sanctos ceteros in veneratione habebat, ita quod in cunctis suis operibus hunc semper titulum præponebat: *Ad honorem Dei, et beati Andree*. Invidens igitur viro sancto hostis antiquus, ad eum decipiendum tota calliditate se contulit, seque in formam pulcherrime mulieris transformavit. Venit igitur ad palatium Episcopi, asserens, se velle confiteri eidem. Mandat Episcopus, ut suo Penitentiaro confiteatur, cui plenitudinem traderat potestatis. Renunciat illa, quod nulli hominum, nisi sibi secreta suæ conscientie revelabit; sicque victus Episcopus eam ad se venire præcepit. Cui illa: Obsecro, Domine, miserere mei. Ego enim in annis puellaribus, (ut cernitis) constituta, et a pueritia delicate enutrita, nec non et regia stirpe progenita, huc in peregrino habitu sola veni. Nam pater meus Rex, atque valde potens, cuidam magno Principi me volebat in conjugium sociare, cui respondi, quod omnem thorum abominarer maritalem, quia virginitatem meam Christo dedicavi in perpetuum, et ideo nunquam possem in carnalem copulam consentire. Denique sic arclata, quod oportebat me aut ejus voluntati durissimæ obedire, aut certe diversa subire supplicia, latenter fugam inii, magis eligens exulare, quam sponso meo fidem infringere. Audiens vero vestre sanctitatis præconium, sub alas vestre protectionis confugi, sperans, me apud vos reperire locum quietis, ubi possim contemplationis capere secreta silentia, presentissimæ, vitæ vitare naufragia, et perturbationes mundi prestrepentis fugere. Admirans in ea Episcopus nobilitatem generis, pulchritudinem corporis, tam immensum fervorem, et tantæ eloquentiæ venustatem, placide et benigna voce respondit: Esto secura, o filia, nec formides: quia ille, ob ejus amorem te, et tuos, et tua, tam viriliter contempsisti, tibi ob hoc, et in presenti cumulum gratiæ, et in futuro plenitudinem gloriæ largietur. Sed et ego

servus me, et mea tibi offero, eligasque tibi, ut placuerit, mansionem; volo autem, ut mecum hodie prandere debeas. Cui illa: Noli, inquit, Pater, noli de hac re me rogare, ne forte ex hoc aliquam suspitionis causam proveniat et nitor famæ vestre denigrationem aliquam patiatur. Ad quam Episcopus dixit: Plures erimus, et non soli, et ideo nullus malæ suspitionis scrupulus in aliquo poterit generari. Venientes itaque ad mensam, Episcopus et illa ex opposito condescenderunt, ceteris residentibus hinc et inde: intendit in eam Episcopus crebro, ejusque faciem intueri non desinit, et pulchritudinem admirari, sicque dum oculus figitur, animus sanciat; et dum ejus faciem non desinit intueri, antiquus hostis cor ejus gravi jaeulo vulneravit; perpendit ipse diabolus hoc, et pulchritudinem suam coepit magis ac magis augere. Jamque Episcopus proximus erat consensui, ut eam de illicito opere attentaret, quando possibilitas se offerret. Tunc subito quidam peregrinus venit ad ostium, crebris ictibus, et magnis clamoribus sibi postulans aperiri. Cumque sibi aperire nollent, et ille clamoribus et ictibus nisi eis fieret importunus, interrogat Episcopus mulierem, si ingressum illius hominis acceptaret. Cui illa dixit: Proponatur sibi aliqua quæstio satis gravis, quam si enodare seiverit, admittatur: si autem nescierit, tanquam insectus, et indignus Episcopi præsentia, repellatur. Favent omnes ejus sententiæ, et quis sufficiens esset hanc questionem proponere, sciscitantur. Cumque nullus sufficiens inveniretur, Episcopus dixit: Quis nostrum ad hoc sufficiens est, quam tu, o domina, quæ ceteros nos, et eloquentia præcedis, et sapientia plus nobis omnibus rutilas? tu ergo hanc proponere questionem. Tuoc illa dixit: Interrogetur, quod est magis miraculum, quod Deus nunquam in parva re fecerit? interrogatus de hoc peregrinus per nuntium, dixit, diversitas et excellentia facierum. Inter tot enim homines, qui fuerunt ab initio mundi, et usque ad finem futuri sunt, duo reperiri non possunt, quorum facies per omnia similes essent. In ipsa quoque tam minima facie Deus Omnipotens omnes sensus corporis collocavit. Audientes omnes ejus responsionem, admirantes dixerunt: Vera, et optima est solutio questionis. Tunc mulier ait: Proponatur ei quæstio secunda gravior, in qua melius possimus ejus sapientiam experiri; quaeratur ab eo, ubi

terra sit altior omni celo? percontatus de hoc peregrinus, respondit: in celo empyreo, ubi residet Corpus Christi. Corpus enim Christi, quod est altius omni celo, est de nostra carne formatum, porro caro nostra quadam terrea substantia est: cum igitur Corpus Christi super omnes caelos, sit, et de nostra carne originem duxerit, caro autem nostra de terra sit condita, constat, quod, ubi corpus Christi residet, ibi procul dubio terra altior celo manet. Refert nuntius, quid responderit peregrinus; ecce omnes responsionem ejus mirabiliter approbant, et magnifice ejus sapientiam laudant. Tunc iterum illa dixit: fiat ei tertia quæstio gravissima, et occulta, et ad solvendum difficilis, et obscura, ut sic ejus sapientia tertio comprobetur, et dignus sit, quod ad mensam Episcopi merito admittatur. Quaratur igitur sic ab eo, quantum spatii sit a terra usque ad caelum. Requisitus de hoc peregrinus, nuntio dixit: Vaude ad eum, qui te misit ad me, et de hoc eum diligentius percontare, ipse enim melius me novit hoc, et ideo tibi de hoc melius respondebit, nam ipse illud spatium mensuravit, quando de celo in abyssum cecidit, ego autem nunquam de celo cecidi, et ideo nunquam illud spatium mensuravi. Non est enim mulier, sed diabolus, qui se posuit in similitudinem mulieris. Audiens hoc nuntius vehementer expavit, et ea, quæ audiverat, coram omnibus recitavit. Mirantibus itaque omnibus, et stupentibus, antiquus hostis de medio eorum evanuit. Episcopus autem rediens ad se, amare redarguit semetipsum, et de perpetrata culpa veniam lamentabiliter precabatur. Misitque unum, ut introduceretur, peregrinus, sed nequaquam amplius invenit. Episcopus vero tunc populum convocavit, et ei evidenter exposuit ordinem gestæ rei, præcepitque, ut omnes jejunis et orationibus insisterent, si forte Dominus alieni revelare dignaretur, quisnam ille peregrinus fuerit, qui eum a tanto periculo liberavit. Revelatum est illa nocte Episcopo, quod beatus Andreas fuerit, qui pro liberatione Episcopi apparuerit in habitu peregrini. Coepit igitur Episcopus in devotione beati Andree magis crescere, et eum exinde in reverentia plus habere. *JACOB. de Voragine in Vit. S. Andree.*

Fuit quidam frater magnæ devotionis ad Deum, et sanctos ejus: hic tam devotus erat ad festa Christi, ut quodlibet ejus festum habebat sigillatum in charta depictum, et

quamdiu quodlibet festum durabat, tandiu chartam illius festi depictam (quam in inchoatione festi in pariete cellæ suæ pependerit) pendere fecit, ante illam sedendo, et devote inspicendo orabat, gemebat, et plorabat. Tam devotus etiam erat ad festa B. Virginis, quod quodlibet ejus festum aliquibus diebus ante suscipiendo dicebat mille Ave Maria. Tam devotus præcipue ad festum omnium Sanctorum, quod antea per unam septimanam jejunis, et castigationibus se ad suscipiendum festum ipsum præparabat, et per octo dies ad honorem omnium SS. festum devotione sedula peragebat. Tam devotus insuper exstitit in suis Missis, quod multum gravabatur, si minister vel alia persona staret, ubi faciem ejus videre poterat, quia de oculis ejus fluebant lacrymæ, quæ genas suas uberim irrigabant, quod hominibus celatum esse cupiebat. Iste vero tam devotus in Sanctos, in die omnium Sanctorum migravit ad Dominum. Qui post aliquos septimanam apparuit cuidam devoto fratri in somnis pulchre et jucundus, indicans, se Sanctorum collegis feliciter sociatum. *Æt vitis FF. Eve. S. Aug.*

Clanserat pretiosissimis ex divite metallo affabre factis thecis, Philippus II. Philippus III, pater, undequaque quæsitas, et Pontificum bona venia ad Escuriale collatas Sanctorum reliquias, ingentem, et pio Rege dignum thesaurum. Illas ergo thecas, atque conditoria, si quid pulveris adhaesisset, penicelo a Philippo jam Principe tergi, atque in splendorem dari jubebat Princeps, ne paternæ concederet pietati, lubentissime, atque ut aliquid adderet de suo, præstabat de genu. O vere nimis honoratos Dei amicos, ut Davidis verbo utar, quorum honoribus famulantes sunt Regum manus. *Jo. Rino. l. II, c. v, n. 2.*

Incredibile prope videtur, quod de Cæsaris Baronii in Principes Apostolorum observantia narratur: nulla enim illi dies abijt, qua Vaticanam Basilicam, animo supra tempestatum varietatem constanti, venerabundus non inviseret: neque unius anni ea fuit exercitatio: sex enim integra lustra occupavit: nec illi facilis, aut prompta via, quum et transeundus Ælius pons, aestivis caloribus infamis, et hyberno celo bona urbis pars lutosus usque viis esset lustranda. Tenuit tamen inceptum vir vere magnus: nam quæ domi nullo labore nascuntur, ea ævum non ferunt. *Ibid., n. 4.*

Cum in die omnium Sanctorum Ecclesie S. Petri custos ex devotione omnia altaria circumisset, et omnium Sanctorum suffragia implorasset, et demum ad altare Sancti Petri redisset, ibi paululum conquiescens extra se rapitur. Et ecce vidit Regem Regum in solio sublimi consistentem, et omnes Angelos in ejus circuitu commorantes. Tunc Virgo virginum in diademate præfulgenti advenit, quam innumerabilis multitudo Virginum et continentium sequebatur. Huic Rex protinus assurrexit, et posito solio, juxta se sedere fecit. Post hoc advenit quidam vestitus pilis camelorum, quem sequebatur multitudo venerabilium seniorum : deinde advenit alius pontificali habitu decoratus, quem aliquorum cohors in habitu consimili sequebatur. Postea vero processit innumerabilis militiæ multitudo. Post quos advenit turba diversarum gentium infinita. Omnes igitur ante Regis solium advenerunt, et ipsum flexis genibus adoraverunt. Is autem, qui in pontificali habitu erat, Matutinas, cæteris prosequentibus, inchoavit : Angelus autem, qui predictum custodem ducebat, eidem visionem exposuit, asserens, Virginem in prima acie Matrem Dei esse : vestitum de pilis camelorum Joannem Baptistam, cum Patriarchis pariter, et Prophetis. Pontificali ornatu habitu Petrum cum cæteris Apostolis, Milites, Martyres. Turbam reliquam, Confessores. Qui ideo omnes ante Regem venerunt, ut pro honore sibi hac die a mortalibus exhibito gratias agerent, et pro orbe universo orarent. Deinde ad locum alium ipsum duxit, et utriusque sexus homines alios in stratis aureis, alios in mensis gaudentes diversis deliciis, alios nudos et inopes auxilium mendicantes ostendit. Dixit autem hunc purgatorii locum esse, abundantius vero animas illas esse, quibus ab amicis per multa suffragia copiose subveniebatur. Egentes vero esse quorum cura nullatenus habebatur. Jussit ergo, ut omnia ista Summo Pontifici intimaret, ut post festum omnium Sanctorum diem statueret animarum, ut saltem generalia suffragia pro illis illa die fierent, qui specialia habere nequirent. PETRUS DE NATAL., l. X, c. 1.

Jacob benedicens nepotes suos filios Joseph, hac precandi formula utitur : Nomen patrum meorum Abraham, et Isaac invoceatur super eos, et crescant in multitudinem super terram. Gen. XLVIII.

Trium puerorum fornaci destinatorum,

oratio hæc erat : Ne auferas misericordiam tuam a nobis propter Abraham dilectum tuum, et Isaac servum tuum, et Israel sanctum tuum. DAN. III.

Sanctus Eduardus Anglorum Rex nullo petenti in nomine Sancti Joannis Evangelistæ aliquid denegabat, hunc enim post Apostolorum Principem arctius diligebat. Unde congligit quod quidam peregrinus, absente camerario, in nomine Sancti Joannis Evangelistæ, importune a Rege elemosinam postularet, cui Rex pretiosum annulum, cum nihil aliud in promptu haberet, dedit. Accidit post hæc, duos Anglicos ad adorandum Salvatoris sepulchrum Hierosolymam proficisci. Qui die quadam a publica strata declinantes devia quæque sectati sunt, et sole ruente nox obscura adducta est; et cum nescirent quid agerent, quo se verterent, apparuit eis senex quidam venerandus, qui eos ad civitatem reduxit. Suscepit autem hospitio mensa paratur, latissimeque refecti dant membra quieti. Mane autem facto, egressis illis de civitate, ait senex : Viri fratres, cum summa prosperitate vos repatriaturos non dubitatis, quoniam prosperum iter faciet vobis Deus, et ego ob amorem Regis vestri in omni via firmabo super vos oculos meos. Ego enim sum Apostolus Christi Joannes, qui Regem vestrum ob meritum charitatis summa dilectione amplector. Hunc ergo annulum, quem mihi in habitu peregrino apparenti tribuit, reportate denuntiantes ei obitus sui instare diem : quem infra sex menses visitabo, ut mecum sequatur agnum quocumque ierit. Iis dictis disparuit, et illi ad patriam prospere redeuntes, quæ viderant, et audierant Regi seriatim retulerunt. EALREY. *Abbas in vita ejus ap. Sur. v. Januar., p. 136.*

VERITAS. — Cum post obitum Beati Hieronymi hæresis quædam Græcorum pullulasset, asserens, animas Beatorum usque ad corporis resurrectionem gloria non frui, ideoque Sanctus Cyrillus Hierosolymitanus Episcopus tri-duanum jejunium indixisset, ut Deus Ecclesie suæ subveniret, Sanctus Hieronymus Eusebio Abbati apparuit, atque ut corpora trium juvenum illa nocte in Bethleem defunctorum ad sepulchrum suum deferrentur, præcepit; quod ubi factum, mox, ubi cadavera corpus Sancti Hieronymi contigerant, juvenes quasi ex somno evigilantes surrexerunt. PETRUS EQUILINUS, l. VII, *Catal. SS.*, c. XLIV.

Mortuo S. Malachia Episcopo, Sanctus Bernardus offerens salutarem pro eo hostiam, expleto jam sacrificio gloriam ejus agnovit, quare in collecta ad hanc formam orationis mutavit, et dixit : Deus qui beatum Malachiam Pontificem Sanctorum tuorum meritis coæquasti, tribue, quæsumus, ut, qui pretiosæ mortis ejus festa agimus, vite quoque imitemur exempla. Dein accedens sacra ejus vestigia reverenter exosculatus est.

S. Mechtildis, cum Feria quarta post diem Paschæ inchoaretur introitus : *Venite benedicti Patris mei* : ipsa, ingenti quadam, et insolita letitia repleta dixit ad Dominum : O si una essem ex illis benedictis, qui hanc dulcissimam vocem tuam audituri sunt ! Et Dominus ad eam : Certo scias, te unam ex illis esse. Et, ut nihil dubites, ecce ego do tibi cor meum in pignus amoris, et in domum refugii, ut semper, maximeque in hora mortis tuæ, consolationem et requiem in eo invenias. Quod et factum; nam, instante mortis hora, Christus lumine Divinitatis suæ illum illustrans, blandaque voce allocutus, dixit : Veni, benedicta Patris mei, posside paratum tibi regnum a constitutione mundi. L. IV, S. BERN., *ap. Sur. xx. Aug.*

UTILITAS. — Laurentius Surius in agone suo omnes Sanctos, quorum vitas in tomis suis descripsit, spectabiles habuit, ab iisque auxilium et robur in illo periculo accepit. BROSIIUS in *præfat. Fed. Sac.*

Cum S. Mechtildis in festo S. Agnetis ardorem illius meditata affligeretur, quod non dum perinde ut illa totis animis Deum amasset, Servator S. Agnetem jussit omnia sua bona opera illi dare. Unde illa intellexit, Deum Sanctis hanc gratiam et potestatem fecisse, ut, quæ ipsi pro Christo egere, aut passi sunt, possint cum iis dividere, quos caros et devotos sibi et mortalibus habent. *Ibid.*

Cum aliquando Veneti et Mediolanenses eruenta inter se dissidia ac bella gererent, S. Laurentius Justinianus precibus suis studuit Deum Venetorum causæ conciliare. Unde Deus viro cuidam Sancto revelavit, absque illis precibus Venetos fuisse penitus pessum ituros. LIPELUS, t. II.

In Provincia Valeriæ, Longobardis in Monasterium S. Equitii irruentibus, Monachi ad sepulchrum S. Equitii confugientibus dixerunt : Heu, heu, S. Equiti, placet tibi, quod trahimur, et nos non defendis? quo dicto, protinus Longobardos savientes spiri-

tus immundus invasit. S. GRÆG., l. II, *Dial.*, c. IV.

Cum fæda lues Treviris grassaretur, S. Nicetius eorum Episcopus SS. Eucharium et Maximinum urbis patronos, ut malum ab urbe averterent, suppliciter rogavit. Post quas preces noctu aliquando terribilis fragor super pontem Mosellanum excitatus, simulque vox addita est jubentium socios ab urbe discedere, eo quod ad unam portam S. Eucharii, ad alteram S. Maximinus vigilarent, S. Nicetius vero in medio perambularet; ab his enim se impediri, quo minus urbi nocere possent. *Sur. t. ort. in vit. S. Nicet.*

Florentius Hipponensis, homo pauper et pius, quia vestem non habebat, ad viginti Martyres, quorum memoria Hippem celebrissima est, confugit, atque ut vestem impetrarent, oravit. Inde digressus piscem grandem in littore palpitantem vidit, et apprehensum eoquo Christiano trecentis nummis vendidit, qui cum eum aperuisset, annulum aureum in ventriculo invenit, moxque hominis misertus, ipsi cum reddidit dicens : Ecce quomodo viginti Martyres te vestierunt. S. AUG., l. XXI, *de civ.*, c. VIII.

Religiosus quidam ex ordine Eremitarum S. Augustini, cum per octo dies ad festivitatem omnium Sanctorum per orationem, et severam corporis castigationem sese preparare, et festum ipsum per totos octo dies maxima, qua poterat, devotione celebrare consuesset, tandem ipso omnium Sanctorum festo defunctus, post mortem cuidam per quietem pulcher et jucundus apparuit, dicitque, se felici omnium Sanctorum societate, ac collegio gaudere, gavisurumque in æternum. *In vita hujus ord.*

Tempore, quo S. Mechtildis agonizabat, visi sunt Sancti, dum Litanie recitabantur, singuli ad suum nomen incredibili gaudio assurgere, ac demissi coram Deo in genia, merita sua pro moriente offerre. PAULUS BARRUS, *fed.*, c. x.

Alteri cuidam moribundo B. Virgo inter SS. Apostolos Petrum et Joannem cum omnibus Apostolis aliis, Martyribus, Confessoribus, Virginibus in suos choros distinctis, et cereos accensos manu ferentibus aderat eumque in caelos deducebat, quod sibi et Sanctis omnibus unice devotus fuisset. VALERIAN., *prati*, p. II, l. IV, c. VIII, p. 471.

S. Silvanus Archiepiscopus in Nazareth S. Hieronymo tam devotus erat, ut, quidquid faceret, Dei nomen, et B. Hieronymi

premissum invocaret. Quare diabolus famam sanctitatis invidens, ejus formam assumens, formam nobilem in lecto dormientem ad scelus invitavit; illa vero renuente et clamante, sub lecto se abscondit, ubi, cum ab accurrentibus deprehensus, horrenda etiam verba efflueret, tandem cum violentia et rancore ex domo exturbatus, sparsa facinoris fama, S. Silvanum in summum apud omnes homines odium, hypoerisique turpissimæ infamiam coniecit. Quæ tamen omnia ille summa cum patientia et letitia tulit. Ut tamen subditorum scandalum paululum mitigaret, post annum deserta civitate Nazareth ad sepulchrum S. Hieronymi confugit, ubi eum aliquandiu orasset, nefarius quidam in eum gladio irruens occidere parabat, sed quia ille more solito S. patronum suum Hieronymum invocarat, sceleris ille gladio erga se verso se ipsum interemit. Quod cum secundo etiam, ac tertio contigisset, quartus ad fores currens Ecclesiæ, homines clamore evocavit, et S. Silvanum trium illorum hominum occisorem proclamavit. Cum ergo ob hanc causam graviter verberatus, jam etiam ad supplicium raperetur, adfuit tandem S. Hieronymus multa luce coruscus, et iis quidem, qui eum tenebant, ut illum dimitterent, imperavit, diabolum vero in energumena, quæ tunc ad templum adducta fuerat, existentem coegit, ut publice commissum a se diffamationis admittæ, et injuriæ S. Viro illatæ, scelus profiteretur, quod et fecit non sine magno populi sensu. Cum vero S. Hieronymus Sanctum interrogasset, quid ulterius a se peteret, illeque, ut eum secum ducere, orasset, S. Hieronymus quidem voti compotem fore dixit, et disparuit, Silvanus vero post horam expirans eum secutus est. S. CYBILLUS, *ep. ad S. Aug. ex eo spec. Ex V. Diffamare.*

Temporibus sextæ Synodi universalis quæ Constantinopoli ab Agathone celebrata est, orta est gravissima pestis mensibus Julio, Augusto, Septembri, tantaque fuit multitudo morientium, ut etiam parentes cum filiis atque fratres cum sororibus hini per feretra positi apud urbem Romam ad Sepulchra ducerentur. Pari etiam modo hæc pestilentia Circinum depopulata est, ita ut cunctis civibus per juga montium, et per deserta loca fugientibus, in foro et plateis civitatis, herbarum, et frutices nascerentur. Tuncque visibiliter multis apparuit quod malus et bonus angelus, qui videbatur venabulum in manu ferre;

quoties venabulo ostium cujuscumque domus percussisset, tot ea de domo, die sequenti homines interirent. Tunc cuidam per revelationem dictum est, quod pestis ista prius non quiesceret, quam in Basilica S. Petri quæ ad vincula dicitur, S. Sebastiani martyris altare poneretur. Factumque est ut delatis ad urbem Romam S. Martyris Sebastiani reliquiis, mox ut etiam in dicta Ecclesiæ Altare constitutum est, pestis ipsa quieverit.

POENA INHONORANTIUM. — Donatus Afer, presbyter Ecclesiæ Mediolanensis, quia in convivio constitutus S. Ambrosio jam Superioris adscripto graviter detraheret, subito gravi vulnere percussus, aliorum manibus sublevatus et in lecto positus misere occubuit. BARON., t. V, an. 397.

Cum Blithgarius thesaurum Ecclesiæ ejusdam aufrens, famulos S. Remigii flagellis eiecisset, iisque S. Remigium invocantibus dixisset: Modo patebit, qualiter vos S. Remigius adjuvabit: videte, quomodo in vestrum adiutorium veniat; subito vociferari, stupendum in modum intumescere cepit, et tandem omnino medius crepuit. *Idem, t. X, an. Dom. 243.*

Frater quidam Ordinis S. Francisci, cum S. Barbaræ devotus, a multis per eam periculis defensus fuisset; tandem solita negligens obsequia, audivit ab illa in somno apparente; Tu me consuetis obsequiis dereliquisti, et ego solitis adiutorii destitui te. Et ita evenit; nam Frater primum Apostata factus, tum Norimbergam profectus, brevi ad extrema ibi deductus est, et licet a P. Conrado ordinis socio ad respicientiam invitatus, vestem religiosam demum oblatam abiecit, sicque misere in desperatione periit.

FESTORUM OBSERVATIO. — S. Ambrosius invenerat in Archiepiscopalis suæ curæ initio, in diocesi sua diuturno usu receptum fuisse, quod dies festi hujusmodi mercatibus, tripudiis, hastiludiis, crapulis, ludis, aliisque similibus insolentibus, indifferenter contaminarentur: quibus proinde sensim et paulatim eliminandis abusibus toto pectore incubuit, suosque diocesanos ad tantam demum observantiam reduxit, ut non solum Mediolani, sed et in universis illa vastissima diocesi sua populus diebus festivis nulli alteri rei, quam missis, prædicationibus, exhortationibus spiritualibus, aliisque devotionis exercitiis deditus esse cerneretur. Inter alia vero quæ

parochiis præscripsit, ut animabus sibi subjectis omni cum solitudine inculcarent, unum fuit, dierum sanctorum sanctificatio; voluit namque ut quilibet parochus eidemque subjecti fideles, suum agnoscerent debitum, sacrum illud tempus in exercitiis sanctis, Christianaque pietatis operibus fructuose impendendi, quantumque id ad vitam Christiano homine dignam, animarumque salutem conferat: in casu vero contraventionis, se contra hujusmodi transgressores per poenas comminatas, imo et per excommunicationem processurum esse minabatur. MANSI, *dis. III, 4.*

In Germania miles quidam messorum ad prata demetenda sub pacto stipendio condudera; quia vero in sequentem diem festum aliquod Sancti cuiusdam inciderebat ex præcepto in foro festum, ideo Vesperarum tempore unus e messoribus a cæteris laboris consortibus paravit discessum, dicendo: Jam sequentis diei festum suum sumit exordium; quem hi deridentes, minime vero imitantes, ceptum suum prosequerentur laborem: ille vero postredie diei festi ad laborem suum complendum reversus, quia multa adhuc illi demetenda restabant ex iis, quæ alii pro parte sua decusserant, a cæteris tanto magis derisus fuit. Qui patienter ferens risus omnium et cachinnos, ubi falcem ad manum posuit, ante se pendentem in surculo graminis drachmam miræ et invisæ magnitudinis auream mox invenit, curvatus ergo genibus cum lacrymis Dominum benedixit. Ad quam messoris fortunam miles prati dominus alique collaboratores, accurrentes vident divinum miraculum, scripturamque miles literatus in nummo voce patria legens, hæc ut interpretari potuimus, continebat: *Manus Dei me compegit, et in donum me redigît pauperis, qui non infregit diem sancto celebrem.* TH. CANTIP., lib. II, apud, c. IV, § 2.

Christophoro Columbo tantam fuisse sacrorum dierum religionem, ut festa luce nunquam anchoras tolleret, nunquam vela faceret, fortasse non omnes norunt. Nimirum inter assultantis oceanii fremitus, stridorem rudentium nautarumque clamores, modica hæc interpellantis religionis quies minus animadvertitur. Semel creberrimis ac periculosis in navigationibus necessitati paruit, veritus, ne cum suprema jam famæ alimentis consumptis immineret, religio temeritatis vicina in superstitionem migraret. JO. RAO., l. III, c. VI, n. 1.

Invitaverat Dominicum Anselonium puerulum novennem Antonius Pater, ut quoniam pro festis diebus scholarum molestissimis occupationibus impeditur, quominus auram liberiorum ad maris oram, ipso in portu Messanensi obambulans aperet; festo die conscenso secum curru, liberiore celo frui vellet, cui Dominicus ætatem pietate prævertens: Ego vero, Domine, inquit, festis diebus longe majoribus occupationibus detineor; hi enim divino cultui, ac magnæ Matris venerationi debentur: ob hanc rem bona tua venia ego templum adibo. O puerum jam celo dignum, ubi æternum festum agat felicitatis! *Ibid., n. 2.*

S. Carolus Borromeus, ut lapsos in hac etiam parte Christianos mores ad veterem revocaret disciplinam, leges sanctissimas tulit. Annonam publice vendi, quamdiu matutina sacra solemniter cæremonia sunt, aut vespertinæ preces decantantur, interdixit. Circulatores per idem diei tempus circulos in foro cogere, personatum quemquam etiam in ipsis Bacchanalibus incedere, militares ludos sive hastis in annullum inserendis, sive in pectus ex adverso concurrentium adgendis, frangendisque exereeri, nulla virorum principum ostensione deterritis, constantissime vetuit. Contra vero, ne inerts otium populi causari quisquam posset, exercitationes pietatis plurimas, quas solerter excogitavit, feliciter in mores induxit, quibus hodie quoque Mediolani plebs dies festos magna ex parte sanctissime transigit. *Ibid., n. 4.*

Stanislaus Hostius Cardinalis, ut Festorum devotioni tranquilliori animo serviret, quod contaminatis hæretica peste in pagis uribus minus commode fieri poterat, longissima itinera diu nocturne sine cibo ac somno continuare non dubitabat, ne sacras illas dies in terra tenebrarum agitare cogereur. *Ibid., n. 2.*

Sanctorum dierum religionem studio literarum minime violari, sapientium omnium suffragiis constare, non dubitabat, opinor, Petrus Pitæus, vir longe doctissimus: nec, si quid ex illo lueri capitur, ejus quasi sordibus infici eorumdem sanctitatem. Verumtamen ne, qualis ea cumque demum esset, ex salariis sportulive, aut mirabilibus crearetur injuria, et ne vel levissimum querelæ daretur occasio, quæcumque sacris diebus suo ex munere (erat autem patronus celebris, qui causas ageret magnas, et

de jure consulentibus respondet) luca faceret, ea in mendicabulorum stipem sponte seposita, illis exinde summa fide distribuebat, ratus, pauperum bono atque commodis sacrali temporis otium honestissimas per artes optime transigi, ac minime sordido, sed illustri ac maxime decoro negotio implicari. Itaque ut religioni satisfaceret, misericordiam intendebat. *Ibid.* n. 4.

POENA VIOLANTUM FESTA. — Bollandus de S. Anchario refert, quod postquam in Frisia predicando sanctificationem diei Dominico debita incensasset, iis, qui in eodem per opera servilia pravariabantur, gravia supplicia comminando, nonnulli auditorum suorum parum timorati, quia cœlum serenum affulgebat, vix ab ausulato viri Dei sermone, templo egressi, arrepta falce ad prata se receperint, ut fœnum demerent, demessumque fœnum in cunulos adegerint; sed quisnam inde subsecutus est eventus? Advesperante die omnes illi acervi, qui eadem die facti fuerant divinitus igne consumpti sunt, illesis illis permanentibus, qui in anterioribus diebus in medio præparati constabant; quo facto populi in circuitu manentes, fumum a longe cementes, hostes adesse putantes, timuerunt valde. *BOLLAN. in vit. c. XVI, n. 63.*

In vita pariter S. Rabani Mauri scribitur, quod, quia occurrente SS. Martyrum Januarii et Magni festo, omnibus, qui jurisdictioni Monasterii Fuldensis subjecti erant, tam viris, quam mulieribus opera servilia exercere prohibitum erat, quidam ex iis Christianis, qui in illo quodam servitutis jugo adstricti erant, cultum et venerationem predictis Sanctis debitam contemnens in campum ad metendum egressus fuerat, jamque multos segetum manipulos collegerat, crimen hoc gravi poena luere debuerit. Nam aer densissimus crevit in nubes, et tempestas sæva exorta est, fulgura, ventique vehementes undique ferebantur, coruscationes quoque valde terribiles, et fulgura discurrantia horrorem nimium mortalibus ingerebant; factumque est grande miraculum, Domino discernente inter venerantes, et festa sanctorum ejus contemnentes; omnes enim acervi frugum, quos miser ille ea die messos congegesserat, cœlesti igne consumpti sunt, cœteris, quos vel ipse, vel concives ejus pridie messuerant, illesis permanentibus. *Idem in vita S. Rabani, c. VII, n. 43.*

In vita Camilli de Lellis, magni servi Dei

et Religionis, ministrantium infirmis institutoris, cum in observantia sanctificationis dierum festivorum adeo exactum et punctuale fuisse scribunt, ut ne quidem Ecclesiam scopis emundari, aut altaria in illis diebus accommodari permiserit, sed ejusmodi opera pridiano die fieri præceperit; quia vero in Bachianico, Patrio videlicet solo, nonnullos pauperes a divitiis in diebus festis ad laborandum cogi adverit, isdem imminem Dei vindictam prædixit, predicando, quod nisi ab ejusmodi sacrilega temeritate abstineret, agri eorum penitus devastandi essent; id quod postea reipsa, prout prædixerat, evenit; nam paulo post regio illa per tredecim dies continuos tantam nivium copia oppressa fuit, ut multe inde arbores olivarum, aliorumque fructuum feraces, ruptæ, irreparabilia incolis damna attulerint. *Vita I. II, c. XVI.*

S. Greg. Turonensis de quodam refert, quod cum festum diem S. Mariani, exemplo aliorum concivium concelebrare et sanctificare abnuisset, ignis quidam cœlitus super domum ejus delapsus fuerit, qui omnem ejus suppellectilem; omnesque illius greges et armenta, sine ulla vicinorum vel minima læsione absumpsit. *S. GREG. de glor. conf. c. LXXXI.*

Beatus Petrus Damianus in sermone quodam de S. Ruffino nonnullorum refert lamenta, qui festa in honorem hujus S. Martyris instituta, ab operibus servilibus abstinendo celebrare abnuabant. Tumultuabant enim, onerosum esse dicentes, populum geminatis unius Sancti solemnitatibus ferari; unde contumaciter cœperunt cum suis mulieribus non modo textrinis operibus audacter insistere, verum etiam ruralibus exercitiis liberius insudare. Sed protinus in eos sententia Divinæ animadversionis ulciscitur; casas eorum repente flamma corripuit, et non solum domestica quæque, sed quæ in agris erant, omnia globis inextinguibilibus conflagravit. Cumque ad extinguendum hunc ignem omnes ad vicinum flumen accurrerent, in illudque multa, quæ jam ab igne correpta ardebant, injeissent, elementum illud ignis sibi activitatem vindicavit, ut perspicue probaretur, hoc non casum, sed divini furoris esse indicium; quicquid mergebatur, extingui non poterat. Miro igitur modo elementum illud vires ipsius quoque ignis tenebat, et ex parte prodierat, nam, et liquida erat aqua, ut immersa quæ-

que fluctu dehiscente reciperet, et quodammodo humida non erat, ut ardentia extinguere posset. Sed quid minimis immoror, cum et ipsa hominum membra flamma proliens occupaverit, extinctionis remedium invenire, quocumque se verterent, non valeret? Tandem ustulati, fumigati, et in modum thuris combusti, ad altare B. Ruffini cum magnis ululatum stridoribus confluunt, indulgentiam petunt, et commissi piaculi emendationem de cætero per penitentiam pollicentur, et incolumes ad propria sunt reversi. *S. PÆTR. DAM. S. de S. Ruffino.*

Daubos calceamenta facientibus, et juxta se laborantibus, unus quidem habebat filios multos, et uxorem, et patrem, et matrem; vacabat vero Ecclesiæ sine intermissione, et omnes propter Deum alebat de arte sua. Alter autem, quamvis doctior illo esset, eo quod non permaneret in Ecclesia, sed etiam Dominicis diebus laboraret, seipsum tantum nutrire valebat. Invidebat ergo isto vicino suo, et una vice non sufficiens invidiam, dicit ei cum ira: Unde tu sic dives factus es; ego vero vacans, plus quam tu, arti meæ, in paupertatem deveni? Dicit ergo ei volens facere eum vacare Ecclesiæ: Inveni pretium in terra, et inde paulatim dives factus sum, sed si vis, semper voco te, veni mecum, et quidquid invenerimus, accipies dimidium. Cum ergo ille acquiesceret et sequeretur eum euntem ad Ecclesiam, sine intermissione benedixit ei Deus, et divitem fecit; propter hoc ergo sanctus Patriarcha fecit illum bonum consiliarium presbyterum, tamquam dignum; erat enim Lector. *Ex vita S. Jean. Eleem. § 48. Spec. ex. VII, Eccles. ex. v.*

Legitur in vita S. Hugonis Lincolnienis, quomodo pistor quidam semper die Dominicæ farinam conspersit, atque fermentaverit, de qua nocte sequenti panes decoqueret, ut eos die sequenti venderet recentes: quos dum semel mane secundæ feriæ extraheret de clibano, unus panis calidus fragitur, unde mox rivus sanguinis, qui panem circumquaque infecerat, effluxit. Expavit ille et panem istum eruentatum frustatim comminuit, et per singulas fracturas cruorem stillare vidit. Alios etiam omnes panes similiter cruentatos invenit, quos panes per octo dies apud se occultavit, sed mercenarii hoc ad publicam notitiam perduxerunt Episcopi, et ad ejus præsentiam

unus panis fuit allatus, qui sic esse conspexit. Erant etiam alii panes in clibano positi, qui post crepusculum diei Dominicæ erant fermentati et impositi, qui cum extraherentur et frangerentur, nil prodigiosum habentes in sua naturali qualitate ad usum hominum vendebantur. Primi autem per monasteria, et Ecclesias in monumentum facinoris de transgressione Sabbati ad terrorem hominum diligenter conservabantur. *Ibid. v. Festum ex. VII.*

Cum quidam devotus pastor in partibus Westphaliæ nonnullos laniones videret se vendendarum carniū, temporaliū mercaturis sub summa Missa occupatos, nonnullos etiam otiositatis causa confabulationibus, et levitatibus ante lanionum domos tempus expendentes, et diem Sabbati violantes, zelo Domini tactus in fervore spiritus, ut verus pastor, errantes oves ad viam veritatis reducere prædicationibus, et admonitionibus laboravit, minitans vindictam Dei ipsis affuturam, nisi a tam enormi mandatorum ipsius transgressione respicerent. Et quoniam populum dure cervicis subito a tam prava consuetudine omnino revocare non potuit, laboravit ad hoc, quatenus, etsi omni Sabbatho deberent merito, maxime tamen in quatuor principalioribus festis anni, circa visitationes Ecclesiarum occupati, ab hac pessima consuetudine animum revocarent. Aderat ergo non longa post tempora festum Pentecostes, et quidam Sacerdotis sui præceptis, atque imprecatione conterriti, timore vindictæ ipsius mandatis, imo non ipsius, sed Domini, obediebant. Unus vero filius Belial animo pertinaci macellum ipsum carnes suas venditurus ingreditur, quosdam de sua sorte contra sacerdotis imperium animando: et ecce virga Domini super eum. Nam secunda aut tertia die Pentecostes tantam aeris inclementiam Dominus excitavit, coruscationes atque tonitrua, ut porta civitatis ipsius ietu fulmineo scinderetur, descendensque fulmen, et vacas suas, inter quamplures alias vacas sub eadem porta quiescentes inveniens, extinxit continuo, ut scilicet palam daretur intelligi, quoniam hæc vindicta esset inobedientiæ contemptoris illius. Domus quoque istius lanionis eodem fulgure ita quæssata est, ut scutellis, ollis, atque cacabis tintinnantibus, ipsa casum subito minaretur. Factus est post hoc vir ille infamis in tota illa civitate, omnibus clamantibus contra eum, quoniam

digna eum plaga propter Sabbati irreverentiam Dominus tetigisset. *Ibid. ex VIII.*

EXEMPLA DOMESTICA.

Sanctus Ignatius peculiari semper affectu et honore S. Petrum Apostolorum Principem prosequatur; hinc ab eodem apparente, morbi depulsi, simulque, conversionis religiosæ beneficium accepit. Sed et alios Sanctos studiosè venerari, et invocare consueverat; hinc non semel illi eidem apparuerunt, maxime dum Constitutiones scribebat, quo tempore sic eos aspexit, ut ipse modum, quo eos viderat, explicare se posse negaret. *Gloria S. Ign. c. IV.*

S. Franciscus Xaverius peculiari devotione in S. Hieronymum ferebatur; hinc ab eodem visibiliter in gravi morbo liberatus est. *Hist. Soc. p. 4, l. II, n. 22.*

S. Franciscus Borgia Divorum cultum ut excitaret, austerisque, Romæ in æs graphice incitaret, et affabre sculptas imagines, in omnes provincias misit. Quin, et archetypa donavit Sociis, et distribuit. Ipse vero Sanctorum reliquias et imagines religiose venerabat, splendideque adornari curabat, nusquam affirmans gemmas, animum, argentumque dignius impendi, vertique, quam in Auctoris Dei, Divorumque cultum. Cum manibus eas tractaret, summa animi voluptate in has voces erumpelat: salvete pignora nobis in hoc exilio, lacrymarumque vallo degentibus a Deo relicta, atque deposita: salvete salutis nostræ spes, atque solatium. Erit, erit dies illa, cum decorem induti cineres, hospites nunc beati, æterna illa luce perfruemini, et animæ sole candidiores, thronusque vester supra firmamentum clarescet. Ex hoc ipso fonte manavit pia solemnique Societatis consuetudo, ut singulis mensibus Sanctorum nomina forte et situla educantur, distribuunturque singulatim: quo die votis conceptis, religioseque persolutis opem sui quique Divi implorant. Ipse multa hoc die Sociis indulgere, et precationi etiam plus temporis impendere solitus erat. *Vita l. IV, c. IV, n. 19.*

B. Aloysius Gonzaga, ut suum erga Cœlites affectum copiosius posset demonstrare, dum triduum curam gerebat, singulas mensas peculiaribus Sanctis assignare consueverat: nec minori devotione, ac diligentia apparabat, quam si ipsi Cœlites in eadem pransuri essent. *Vita.*

S. Stanislaus Kostka, ne sine sacro viatico ex hac vita decederet, et constantem erga SS. Eucharistiam devotionem, atque amorem retineret, peculiari honore cultumque S. Barbaram venerabatur, unde factum, ut, cum in gravi morbo constitutus ab hominibus sacrum illud epulum accipiendi occasionem non haberet, ipsa ei apprensus per SS. Angelos eam comitantes id præberi jussit. *Vita compend.*

P. Petrus Faber inter alios Sanctos præcipue colebat SS. Petrum et Paulum, et Joannem Baptistam, quorum in festis semel ingentem divinitus flammam, et jucunditatem senserat. S. item Apolloniam, cujus invocatione puer adhuc a dentium dolore liberatus in veneratione habuit. Item reliquos Apostolos, iisque similes, qui Evangelium in diversas mundi partes intulissent, eo quod Societas nostra illos imitetur. Quos vero Sanctos semel colendo susceperat, nunquam amplius dimisit. Hinc in Breviario longum habebat catalogum eorum Sanctorum, quos tamquam locorum tutelares inter peregrinandum, sibi acceverat. (*Vita, l. II, c. 1.*) Idem tanti faciebat Sanctorum invocationem, ut diceret, unus Sancti consilium, et patrocinium plus habere efficacitatis ad corrigendos hominum mores, quam cunctorum edicta Regum, industriæ conatus. Aiebat item, pietatis Christianæ esse, certos sibi præ cæteris Sanctos diligere, et ad certos fines: Divina enim providentia factum, ut non omnes Sancti iisdem rebus gestis, virtutum sanctitate florent. Hinc ab unoquoque Sancto auxilium petebat contra eos spiritus, quos quisque adversarios præcipue habuisset. Divino instinctu didicit memoriam cujusque Sancti cum pietate coli, si quis 1. gratias ageret Deo, quod eum ab æterno prædestinasset, et vocasset ad gloriam, et per suas gratias perduxisset. 2. Si eisdem gratias B. Virgini, S. Angelo custodi, aliisque Cœlitibus persolveret, quod ad ejus salutem, et gloriam fuissent cooperati. 3. Si ad Deum, et Sanctum illum pro eis sive vivis, sive mortuis, qui præcipuo eum colerent, aut coluissent honore, preces sterneret. 4. Si Deum studiosè rogaret, ut ejus litterarum monumenta, si quæ forent, rerumque ab eo gestarum memoriam easdem peculiaribus Sanctis assignare vellet. Denique si pares ejus ossibus, ubi essent, tribueret venerationis honores, et ex iis aliquid, unde se muniret et tueretur, exquireret. *Valde*

præterea pium censebat, optare ac precari, ut, quæ Sancti, dum mortalem vitam agerent, habuissent de honore Dei, et proximorum salute vota, ea omnia completerentur, ut posset hac quoque ratione de singulis dici: Desiderium animæ ejus tribuisti ei; gratias etiam agendas Deo de donis universis, quæ ullo unquam tempore per Sanctos aliquo modo Ecclesie tribuisset. Super hæc animadvertit, ad Sanctorum auxilia emendanda commodissimum esse, Angelos venerari et allegare, qui eorum in terris custodie præfuissent. Ac proinde quotquot in cœlum e terris evecti sunt Sancti Viri, et femine, eorum ipse custodes Angelos appellabat, perque hos ab illis, et a Deo alia, atque alia, ut conveniens erat, munera præcabatur. Optabat, ut quod sibi deforet, præsertim in honorandis eorum sacris reliquiis, ii conferrent, experientque, quibus daretur adesse præsentibus. *L. II, c. VI.*

P. Marcellus Mastrillus præcipuo affectu Sanctum Franciscum Xaverium colebat, ad quem proinde cum in ultimo jam prope mortis articulo constitutus confugisset, memorabili prodigio ac favore sanitati restitutus est. *Vita c. VII.*

P. Cosmus Alammanius supposito Sanctorum numero, quotquot unquam invenire potuit, ne quem insalutatum relinqueret, semel minimum unicuique orationem Dominicam, et salutationem Angelicam recitabat. *Bibl. Ser. Soc. Jesu.*

Quidam e Societate nostra singulorum Divorum, quos per menstruum sortitionem acceperat, honorem ac laudes versibus celebravit, ut quot Sanctos acciperet, tot eos distichis ornaret. *PAULUS BARUS, in feder. Sane. c. II.*

Joannes Berchman præter alios singulari studio S. Josephum colebat, fatebaturque se nunquam ab eo in re ulla repulsam fuisse passum. *Vit. f. 463.*

Bernardi Colnagi nomen, cum virtutum multis admirabilitatibus, tum singulari in Antonium Patavinum, et Franciscum Paulanum pietate, in Italia tota celebratum est, quod familiariter cum illis quasi presentibus ageret, quod fidens ab illis, quæ vellet cum peteret, atque auferret; quantis celebraret laudibus, vix possit explicari. De illorum laudibus miro animi sensu dicere, festos dies celeberrimos agere, hymnis, et plurimo carmine, quod illi facili, ac nitidissima vena fluebat, in eorum gratiam lude-

re; demum quum ipse humi cubaret, illorum sigilla in lectulo mollissime collocare, ut, quantum illis tribuerit, vel sic palam faceret, voluntarie homo simplicitatis, quam alioquin divina, humanaque Philosophia, quam plures per annos explicaverat, longe esset illustrissimus. Sed ludente cum hominibus in hoc terrarum orbe Dei sapientia, quid adeo mirum sit, viros sapientia ac pietate insignes, cum superis ludendi quasi licentiam usurpare? cœli dignatio terræ audaciæ reprehensionem admittit, fiduciæ laudem relinquit. *Rno. n. 4, ex nostris.*

Quos Joannes Ledesma delegisset sibi patronos, eos quæsitissimis modis colebat, atque reliquos omnes ante, Josephum Dei parentis sponsum, mortalium omnium hæc sua sorte felicissimum. Composuerat ipse honorarias preces ad sacerdotalium imitationem, quibus patronos suos anniversariis ipsorum coleret celebritatibus. Eos porro dies ita transigebat, ut aut de Sanctorum felicitate, et quibus illam actibus invasissent, meditando cogitaret; aut in illis virtutibus, quarum ope ad tantam evaserant amplitudinem, se studiosissime exerceret, quod et amor similitudinem, et hæc amore pariat. *Ibid. n. 6.*

Francisco Hortulano Goadjutori ex eadem Societate debet Sardinia tot Sanctorum pignora, quæ alte olim defossa, ne barbaris insulam invadentibus ludibrio essent, per oblivionem neglecta jacebant pariter, atque ignorabantur. Itaque haud dubio Divinitatis instinctu ad ea refodienda, atque in lucem, honoremque eruenda Episcopos, ac Magistratus adhortari Hortulanus, ac loca monstrare, avia sæpe, et nulla suspitione notabilia, ut mirarentur, qui scire potuissent. *Ibid. n. 40.*

Quam liberaliter Sancti etiam minima obsequia compensent, patet ex sequenti exemplo. Volebat quidam frater ex societate Jesu post omnia superiorum dissuadentium consilia, Christi castra deserere; unus aliquis e patribus hominis miserum rogavit, ut vel unum *Pater et Ave* paucis diebus in honorem S. P. Ignatii recitaret; importunis precibus victus, promisit se facturum: et fecit, sed tam negligenter et tepide, ut puniendus potius ob socordiam et contemptum, quam juvandus, videretur: et hujus tamen tam projectæ orationis fructum aliquem sensit: cepit enim angere animo, ut nullam quietem parlem caperet; hinc noctu consurgens, et